

Odnos sekstinga sa seksualno rizičnim ponašanjem i nekim psihosocijalnim čimbenicima

Ivana Vrselja

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb

Daria Pacadi, Jelena Maričić

Sažetak

Cilj je rada bio provjeriti postoje li značajne razlike između onih adolescenata koji nikad nisu sekstali i onih koji su se upustili u takvo ponašanje barem jedanput u nizu varijabli: seksualno rizičnom ponašanju, ljutnji, depresivnosti, anksioznosti, samoeфикаsnosti i druženju s vršnjacima koji se ponašaju devijantno. Također, cilj rada bio je provjeriti jesu li ljutnja i neugodne emocije depresivnosti i anksioznosti značajni prediktori sekstinga te imaju li samoeфикаsnost i druženje s vršnjacima koji se devijantno ponašaju moderatorsku ulogu u odnosu između navedenih prediktora i sekstinga. Analizirani su podaci prikupljeni istraživanjem koje je provedeno 2012. godine na 311 učenika (149 mladića, 162 djevojke) u dobi od petnaest do sedamnaest godina. Rezultati su niza nezavisnih *t*-testova pokazali postojanje značajnih razlika između dviju skupina sudionika u seksualno rizičnom ponašanju i druženju s devijantnim vršnjacima, pri čemu su se oni koji su sekstali barem jedanput, u usporedbi s onima koji nikad nisu sekstali, češće upustili u seksualno rizična ponašanja te se više druže s devijantnim vršnjacima. Rezultati su hijerarhijske binarne logističke regresijske analize pokazali da ljutnja, depresivnost i anksioznost ne predviđaju značajno seksting, kao i da samoeфикаsnost i druženje s devijantnim vršnjacima ne mijenjaju odnos između ljutnje i sekstinga te neugodnih emocija depresivnosti i anksioznosti i sekstinga. Dobiveni su rezultati komentirani u vidu nalaza prijašnjih istraživanja, ali i u okviru odnosa između navedenih varijabli specificiranih u okviru Agnewove (1992) generalne teorije stresa.

Ključne riječi: seksting, ljutnja, depresivnost, anksioznost, samoeфикаsnost, druženje s devijantnim vršnjacima

Uvod

Zapadna su društva u posljednjem desetljeću postala saturirana seksualnim reprezentacijama i diskursima te pornografijom, koja prožima sve sfere suvremene kulture. Neki su autori (npr. Gill, 2003; McNair, 2002) taj proces nastojali obuhvatiti terminom *seksualizacija kulture*. Kako navode Ringrose, Gill, Livingstone i Harvey (2012), seksualizacija kulture je vidljiva u promicanju pornozvijezda u autore najbolje prodvanih knjiga, sveprisutnoj pojavi "porno *chic*" estetike u glazbenim videospotovima i reklamama, predstavljanju "plesa oko šipke" kao najnovije *fitnes* aktivnosti itd. Seksualizacija kulture izvor je zabrinutosti brojnih znanstvenika, ali i praktičara koji smatraju da ta pojava može biti osobito štetna po mlade ljude. Papadopoulous (2010) navodi da se seksualiziranjem, izlaganjem reklamama, *teen* časopisima i televizijskim programima, nanosi fizička, psihička i seksualna šteta te da za to postoje empirijska istraživanja i klinički dokazi. Osim izloženosti određenim proizvodima, seksualizacija kulture očituje se i u određenim socijalnim praksama. Iako se socijalne prakse rjeđe istražuju u kontekstu seksualizacije, one se podjednako javljaju među mladim ljudima kao i izloženost mladih određenim proizvodima. Primjerice, Hasebrink, Livingstone, Haddon i Ólafsson (2009) su pokazali da je izloženost pornografskom materijalu na internetu (*online*) po učestalosti jednaka socijalnoj praksi iz konteksta seksualizacije koja se naziva *seksting*. *Seksting* (termin koji je kombinacija engleskih riječi *sex* i *texting*) je ponašanje koje se najčešće definira kao slanje seksualno eksplicitnih poruka i/ili fotografija sebe ili drugih osoba mobitelom i/ili internetom. Prema klasifikaciji *online* rizika koju navode Hasebrink i sur. (2009) *seksting* se može svrstati u sve tri kategorije rizika: rizik sadržaja (koji određuju dijete kao primatelja masovnog sadržaja), rizik kontakta (prema kojima netko kontaktira dijete tražeći od njega da sudjeluje u određenom ponašanju) te rizik ponašanja (u kojima je dijete izvođač određenog ponašanja). Rizično ponašanje *sekstinga* može imati ozbiljne psihosocijalne posljedice po mlade ljude, poput uništavanja socijalne reputacije, izolacije, pa čak i samoubojstva (Ringrose i sur., 2012). Osim toga, *seksting* u nekim zemljama rezultira i pravnim posljedicama. Primjerice, u Australiji se smatra dječjom pornografijom ako sedamnaestogodišnjak pošalje svoju seksualno eksplicitno fotografiju djevojci s kojom je u intimnoj vezi. Ako mlada osoba ili odrasla osoba prosljedi ili primu takvu fotografiju, ona može biti navedena u registru seksualnih prijestupnika.

Navedene su posljedice *sekstinga* dovele do zabrinutosti praktičara i istraživača te do brojnih rasprava u široj javnosti. Ubrzo je postalo razvidno da je svaka rasprava oko ovog ponašanja otežana uslijed nejasne konceptualizacije konstrukta *sekstinga*. Henry i Powell (2014) naglašavaju da se konceptualizacijske nejasnoće termina *seksting* prije svega odnose na elemente prisile odnosno pristanka na to ponašanje. Spomenuti autori smatraju da bi svakako trebalo razmisliti o praksi da se *sekstingom* podrazumijeva uzimanje te prosljeđivanje seksualno eksplicitnih fotografija ili videa bez pristanka osobe koja se na njima nalazi. Američki Nacionalni centar za nestalu i iskorištenu djecu navodi da se taj termin ne može primijeniti na fotografije ili videa

koji su stvoreni pod prisilom. S druge strane, Wolak i Finkelhor (2011) zadržavaju termin seksting za ponašanja izvedena i voljno i pod prisilom, pri čemu naglašavaju razliku između "teškog" sekstinga, koji uključuje kriminalne i/ili zlostavljачke elemente, te "eksperimentalnog" sekstinga, pod kojim se podrazumijeva slanje vlastitih fotografija ili videa prijateljima i intimnim partnerima. Osim navedenih konceptualizacijskih elemenata voljnosti i prisile, problemi oko termina seksting odnose se i na neke njegove operacionalizacijske aspekte. Neki autori (npr. Houck i sur., 2014; Lee, Moak i Walker, 2013; Temple i sur., 2014; Walrave, Heirman i Hallam, 2014) pri operacionalizaciji sekstinga uzimaju u obzir samo aspekt slanja objekta sekstinga (bilo seksualno eksplicitne fotografije, poruke ili videouratka), drugi slanje i primanje, dok treći uzimaju u obzir i prosljeđivanje istih drugima (npr. Dake, Price, Maziarz i Ward, 2012; Temple i sur., 2012). Osim ovog aspekta, u istraživanjima se razlikuju i objekti sekstinga koje autori uzimaju u obzir pri operacionalizaciji tog ponašanja. Specifičnije, neki autori (npr. Lee i sur., 2013) smatraju kako je objekt sekstinga samo seksualno eksplicitna fotografija/videouradak, dok drugi (npr. Houck i sur., 2014) u operacionaliziranju sekstinga uključuju i slanje seksualno eksplicitnih tekstualnih poruka. Naposljetku, operacionalizacije ovog konstrukta se razlikuju i po obuhvatu kanala komunikacije u kojima se seksting odvija. Sukladno tome, neki autori (npr. Rice i sur., 2012) smatraju da se seksting odvija prvenstveno mobitelom, dok drugi uzimaju u obzir i *online* komunikaciju [npr. putem socijalnih mreža, e-pošte, programa instant poruka i videorazgovora (*chatova*)]. U ovom je radu prihvaćena šira definicija sekstinga, prema kojoj to ponašanje podrazumijeva slanje i/ili primanje seksualno sugestivnih ili eksplicitnih fotografija i poruka mobitelom ili *online*, odnosno preko socijalnih mreža, e-pošte, programa instant poruka i videorazgovora (Siegle, 2009).

Najveći je broj istraživanja sekstinga usmjeren na utvrđivanje njegove učestalosti. Opći je zaključak tih istraživanja da znatan udio mladih sudjeluje u tom rizičnom ponašanju. Iako, valja naglasiti kako te brojke prilično variraju od istraživanja do istraživanja, vjerojatno jednim dijelom i zbog navedenih konceptualizacijskih i operacionalizacijskih poteškoća oko termina seksting. Primjerice, američki podaci dobiveni na uzorcima sudionika od 13 do 19 godina pokazuju da između 9% (Cox Communications, 2009) i 19% (The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy, 2008) mladih mobitelom ili *online* šalje svoje seksualno sugestivne fotografije ili videouratke, dok je između 17% (The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy, 2008) i 31% (The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy, 2008) njih primilo takve fotografije ili videouratke. Podaci istraživanja provedenih u Ujedinjenom Kraljevstvu pokazuju da je 38% mladih u dobi od 11 do 18 godina primilo poruku seksualnog sadržaja (Beatbullying, 2009).

Većina se istraživanja sekstinga usmjerila na utvrđivanje njegove učestalosti, dok se tek neznatan broj njih bavio proučavanjem razvoja i rizičnih čimbenika sekstinga. Potonja su se istraživanja uglavnom bavila povezanošću sekstinga: 1) s

određenim emocionalnim i psihosocijalnim čimbenicima, 2) sa seksualno rizičnim ponašanjem te 3) s problemima u ponašanju (Van Ouytsel, Walrave, Ponnet i Heirman, 2014).

Od emocionalnih i psihosocijalnih čimbenika koji su povezani sa sekstingom može se spomenuti depresivnost. Dake i sur. (2012) su pronašli da su se adolescenti koji sekstaju posljednjih godinu dana više osjećali tužno ili beznadno u protekla dva tjedna, da su češće razmišljali o samoubojstvu ili da su pokušali izvršiti samoubojstvo. Isti autori navode da mladi koji su depresivni rabe seksting kao sredstvo za postizanje osjećaja da su poželjni ili kako bi se osjećali da ih primatelj uvažava kao osobe. Za razliku od spomenutih autora, Gordon-Messer, Bauermeister, Grodzinski i Zimmerman (2013), kao i Temple i sur. (2014) nisu pronašli povezanost između sekstinga i depresivnih simptoma.

Osim emocije depresivnosti, kao rizični se čimbenik sekstinga u nekim istraživanjima pokazala i anksioznost. Primjerice, Mitchell, Finkelhor, Jones i Wolak (2011) su pronašli da se osobe koje šalju eksplicitne seksualne poruke više boje od onih koji primaju takve poruke. S druge strane, Temple i sur. (2012) nisu pronašli značajne razlike u učestalosti anksioznih simptoma među adolescentima koji sekstaju i onih koji ne sekstaju.

U istraživanjima su se uz navedene emocionalne čimbenike i određeni psihosocijalni čimbenici pokazali rizičnima za seksting, među kojima valja izdvojiti ulogu vršnjaka. Rice i sur. (2012) zaključuju da oni koji sekstaju vjerojatnije poznaju nekoga tko također seksta, u usporedbi s onima koji nikada nisu sekstali. Houck i sur. (2014) su pokazali da je uključenost u ponašanje sekstinga značajno povezano s percipiranim odobravanjem takvoga ponašanja od strane prijatelja, roditelja i medija. Nadalje, Lee i sur. (2013) potvrđuju da je seksting pozitivno povezan s vršnjačkim pritiskom.

Uz navedene se emocionalne i psihosocijalne čimbenike seksting u nekim istraživanjima pokazao povezan i sa seksualno rizičnim ponašanjem (npr. Dake i sur., 2012; Henderson, 2011). S obzirom na to da istraživanja sekstinga karakterizira nedosljednost, ne iznenađuje činjenica da velik broj istraživanja nije pokazao povezanost sekstinga sa seksualno rizičnim ponašanjem (npr. Temple i sur., 2012).

Dosadašnja su istraživanja sekstinga uglavnom ateoretična. Budući da se seksting u nekim istraživanjima pokazao povezan sa seksualno rizičnim ponašanjem te drugim oblicima devijantnih ponašanja (Van Ouytsel i sur., 2014), koji su ekstenzivno istraživani u okviru generalne teorije stresa (Agnew, 1992), činilo se značajnim istražiti kakvi su odnosi između ključnih varijabli u toj teoriji sa sekstingom. Ključne su varijable specificirane u generalnoj teoriji stresa ujedno i navedeni rizični čimbenici sekstinga, ali i još neki dodatni čimbenici koji će biti objašnjeni nastavno u tekstu.

Prema generalnoj teoriji stresa (Agnew, 1992; Agnew, Brezina, Wright i Cullen, 2002) pojedinci se razlikuju u svojim odgovorima na stresne životne događaje, poput zlostavljanja od strane roditelja, isključivanja iz vršnjačke skupine i

sl. Ova teorija predviđa da navedeni stresni događaji mogu rezultirati neugodnim emocijama, a koje naposljetku dovode do motivacije za devijantnim ponašanjem kao ponašajnim načinom nošenja sa stresom. Kao ključne neugodne emocije za razvoj devijantnog ponašanja Agnew navodi ljutnju, depresivnost i anksioznost, pri čemu ljutnja utječe na devijantno ponašanje, dok anksioznost i depresivnost utječu na neagresivno devijantno ponašanje. Osim navedenog, Agnewova teorija predviđa i postojanje određenih resursa nošenja sa stresom za koje se očekuje da će moderirati odnos stresa i neugodnih emocija na ishodišne varijable, pri čemu više razine resursa nošenja sa stresom smanjuju učinak neugodnih emocija na vjerojatnost upuštanja u devijantno ponašanje. Ključni je koncept nošenja sa stresom u ovoj teoriji samoeфикаsnost, iako ona specificira još neke, poput druženja s devijantnim vršnjacima. Međutim, postoji jako malo empirijskih dokaza o postojanju učinaka navedenih resursa nošenja sa stresom na odnos neugodnih emocija i devijantnog ponašanja. Jedno su od takvih istraživanja proveli Agnew i White (1992), koji su pokazali da visoka samoeфикаsnost smanjuje učinak ljutnje na dva ponašanja usmjerena prema van, točnije agresivno ponašanje i krađu, kao i to da taj utjecaj ne postoji u slučaju korištenja droge jer je to ponašanje koje je usmjereno prema unutra.

Općenito se može zaključiti kako su istraživanja pokazala nedosljedne rezultate o razlikama u psihosocijalnim čimbenicima između sudionika koji sekstaju i onih koji nikada nisu sekstali. S obzirom na navedeno, postavlja se istraživačko pitanje o tome postoje li razlike između tih dviju skupina sudionika u seksualno rizičnom ponašanju, ljutnji, depresivnosti, anksioznosti te samoeфикаsnosti i druženju s devijantnim vršnjacima. Osim toga, u radu će se ispitati i može li se upuštanje u seksting objasniti mehanizmima predloženim u generalnoj teoriji stresa. U skladu se s navedenom teorijom očekuje da ljutnja neće značajno predvidjeti seksting jer je seksting devijantni ishod koji nije agresivan, te da će se iz toga istog razloga depresivnosti i anksioznost pokazati značajnim prediktorima sekstinga. Također, očekuje se da neće postojati moderatorski efekt samoeфикаsnosti i druženja s devijantnim vršnjacima na odnos ljutnje i sekstinga, ali da će postojati moderatorska uloga tih dviju varijabli u odnosu depresivnosti sa sekstingom te anksioznosti sa sekstingom. Konkretnije, očekuje se da će se učinak depresivnosti i anksioznosti na seksting smanjiti u slučaju visoke samoeфикаsnosti, kao i to da će se učinak depresivnosti i anksioznosti na seksting povećati u slučaju izraženijeg druženja s devijantnim vršnjacima.

Specifičnije, ovaj je rad imao tri cilja. Prvi je cilj bio ispitati postoje li razlike između onih koji nikad nisu sekstali i onih koji su sekstali barem jedanput u seksualno rizičnom ponašanju, ljutnji, depresivnosti, anksioznosti te samoeфикаsnosti i druženju s devijantnim vršnjacima. Drugi je cilj bio utvrditi predviđaju li ljutnja, depresivnost i anksioznost upuštanje u seksting, a treći se cilj odnosio na ispitivanje moderiraju li samoeфикаsnost i druženje s devijantnim vršnjacima odnos između ljutnje, depresivnosti te anksioznosti i sekstinga.

Metoda

Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo 311 učenika (149 mladića, 162 djevojke) prvoga, drugoga, trećega i četvrtoga razreda četiriju zagrebačkih srednjih škola. Dob sudionika kretala se od petnaest do dvadeset godina, pri čemu je prosječna dob sudionika šesnaest i pol godina ($M=16.64$, $SD=1.13$). Najviše je sudionika gimnazijskoga srednjoškolskog usmjerenja (60.45%), dok ih je 39.54% četverogodišnjega strukovnog usmjerenja. Većina sudionika dolazi iz dvoroditeljskih obitelji (84.64%), te su na pitanje o tome koliko je njihova obitelj bogata, odnosno siromašna (1 – *puno siromašnija od drugih obitelji*; 2 – *malo siromašnija od drugih obitelji*; 3 – *kao i većina drugih obitelji*; 4 – *malo bogatija od drugih obitelji*; 5 – *puno bogatija od drugih obitelji*) u prosjeku odgovarali da je njihova obitelj kao i većina drugih obitelji ($M=3.20$, $SD=0.66$). Osim procjene materijalnih prilika u obitelji, sudionici su procjenjivali i obrazovanje svojih roditelja (1 – *bez škole ili nezavršena osnovna škola*; 2 – *osnovna škola*; 3 – *trogodišnja srednja škola*; 4 – *četverogodišnja srednja škola*; 5 – *viša škola*, 6 – *fakultet*; 7 – *magisterij ili doktorat*) te se pokazalo da su i očevi i majke sudionika u uzorku u prosjeku završili višu školu ($M_{otac}=5.10$, $SD_{otac}=1.44$; $M_{majka}=5.03$, $SD_{majka}=1.38$).

Instrumentarij

Podaci prikazani u ovom radu prikupljeni su u okviru istraživanja u kojem je primijenjen ekstenzivan upitnik. Kako bi odgovorili na probleme rada, koristili smo se podacima koji su prikupljeni pitanjima o sekstingu, zatim mjerom ljutnje, depresivnosti, anksioznosti, samoefikasnosti te druženja s vršnjacima koji se ponašaju devijantno.

Budući da je područje sekstinga relativno novo, ne postoji ni jedna validirana mjera ovog ponašanja. Upitnik koji je primijenjen u istraživanju iz kojeg dolaze podaci ovog rada izrađen je za potrebe američkoga *online*-istraživanja pod nazivom Nacionalna kampanja prevencije tinejdžerske trudnoće (2008). Taj upitnik uključuje pitanja o učestalosti sekstinga, kanalima komunikacije putem kojeg se ono odvija, pitanja o primateljima objekta sekstinga te neka pitanja koja se odnose na stavove o sekstingu. Mjera sekstinga korištena u ovom radu formirana je kao kompozit odgovora na dva pitanja iz tog upitnika: "*Koliko puta si stavio/poslao, odnosno stavila/poslala fotografiju gdje si ti polugol/polugola ili u potpunosti gol/gola putem navedenih medija?*" te "*Koliko puta si ti stavio/poslao, odnosno stavila/poslala seksualno sugestivnu poruku o sebi putem navedenih medija?*". Kategorije medija uključivale su *mobitel*, *e-poštu*, *društvene mreže* te *blog*, a zadatak je sudionika bio procijeniti učestalost sekstinga preko svakog od navedenih medija na skali od pet stupnjeva (1 – *nikad*; 2 – *jedanput*; 3 – *2 do 5 puta*; 4 – *6 do 9 puta*; 5 – *10 ili više puta*). Dva navedena pitanja su značajno i pozitivno povezana ($r=.45$; $p<.01$), što opravdava njihovo sumiranje u jednu varijablu. Budući da se pokazalo da je

distribucija ove varijable visoko ukošena (engl. *skewed*), dobiveni su odgovori dihotomizirani (0 – *nijednom nisam sekstao/la*; 1 – *barem jedanput sam sekstao/la*). Na temelju je navedenoga uočljivo da će se u ovom radu proučavati samo povezanost slanja seksualno eksplicitnih fotografija i/ili poruka sa seksualno rizičnim ponašanjem, te nizom mjerenih rizičnih čimbenika. To je u skladu s praksom brojnih istraživača koji zasebno proučavaju povezanost kategorija slanja i primanja u sekstingu s određenim rizičnim čimbenicima te drugim rizičnim ponašanjima. Dodatni razlog tome nalazimo i u činjenici što se pasivni primatelj i onaj koji šalje ovakvu fotografiju i/ili poruku razlikuju u tome koliko im je njihova seksualnost ugodna (Temple i sur., 2012), što može imati i određene implikacije na ispitivanu povezanost sekstinga sa seksualno rizičnim ponašanjem. Slanje ovakvih fotografija ili poruka može primatelju govoriti da je njihov pošiljatelj otvoren/a za seksualne aktivnosti, poticati vjerovanje da je seksualni odnos očekivan, a to sve naposljetku može povećati vjerojatnost upuštanja u isti. Drugim riječima, seksting može služiti kao bijeg u stvarna seksualna ponašanja ili kao način za pokazivanje nečije spremnosti na podizanje intimnosti na višu razinu.

Ljutnja kao osobina ličnosti mjerena je skalom ljutnje iz Upitnika agresije Bussa i Perrya (1992), koji je često korišten na hrvatskim adolescentima (npr. Šakić, Vrselja i Wertag, 2013). Ova se skala sastoji od sedam čestica (npr. "*Brzo planem, ali se brzo i smirim*" ili "*Ponekad se osjećam kao bačva baruta koja će eksplodirati*") na koje sudionici bilježe svoje odgovore na skali od pet stupnjeva (1 – *vrlo netočno za mene*, 5 – *vrlo točno za mene*). Ukupan je rezultat na skali formiran kao zbroj rezultata na svih sedam čestica, pri čemu viši rezultat upućuje na izraženiju osobinu ljutnje. Teoretski, rezultati na skali mogu varirati između 7 i 35. Pouzdanost tipa unutarnje konzistencije je visoka ($\alpha=.81$).

Depresivnost je mjerena skalom Centra za epidemiološka istraživanja depresivnosti [engl. *Center for Epidemiologic Studies Depression Scale (CES-D)*, Radloff, 1977]. U ovoj je skali depresivnost definirana kao doživljaj prolaznih simptoma tuge, umora i iscrpljenosti, te je ona pogodna za procjenu učestalosti tih simptoma u populaciji srednjoškolaca pa nadalje. Skala se sastoji od 20 čestica (npr. "*Nisam mogao/la jesti*"; "*Nisam imao/la apetita*"; "*Osjećao/la sam se potišteno*"), a zadatak sudionika je odgovoriti koliko su se često u posljednjih tjedan dana osjećali na način opisan u svakoj čestici na skali od 4 stupnja [1 – *rijetko ili nikako (manje od jednoga dana)*; 2 – *neko vrijeme (jedan-dva dana)*; 3 – *povremeno ili često (tri-četiri dana)*; 4 – *većinu ili cijelo vrijeme (pet-sedam dana)*]. Budući da skala dosada nije bila primijenjena na populaciji hrvatskih adolescenata, pristupilo se provjeri njezine strukture postupkom eksploratorne faktorske analize. Rezultati su potvrdili jednofaktorsku strukturu skale. Ukupan je rezultat na skali formiran kao jednostavna linearna kombinacija rezultata postignutih na svim česticama, pri čemu viši rezultat na skali upućuje na izraženiju depresivnost. Teoretski, rezultati na skali depresivnosti mogu varirati između 20 do 80. Pouzdanost skale tipa unutarnje konzistencije je visoka ($\alpha=.87$).

Anksioznost je mjerena Subskalom manifestne anksioznosti preuzete iz Skale anksioznosti za djecu Wiezerkowskog, Nickela, Janowskog, Fittkaua i Ramera (1973), koju su prilagodile i skratile Vulić-Prtorić i Sorić (2002). Skala se u originalnom obliku sastojala od 15 čestica te je ona prevedena i primjenjivana na hrvatskoj populaciji u istraživanjima koje je provodio Hadžiselimović (1986, 1988). Izvorno je subskala bila namijenjena sudionicima u dobi od devet do šesnaest godina. Vulić-Prtorić i Sorić (2002) su adaptiranu, skraćenu verziju od 13 čestica primijenile na uzorku učenika petog razreda osnovne škole, te se pokazalo da ta verzija subskale ima dobre psihometrijske karakteristike. Čestice se u subskali odnose na opće simptome anksioznosti te sve idu u smjeru koji upućuje na izraženiju anksioznost. Sudionik na svaku tvrdnju odgovara na jedan od tri načina: prihvaćanjem ponuđene tvrdnje i zaokruživanjem slova T (*točno*), što se boduje s dva boda; neprihvaćanjem ponuđene tvrdnje i zaokruživanjem slova N (*netočno*), što donosi nula bodova, te ako se ne može odlučiti ni za jedan od ponuđenih odgovora, zaokružuje znak? (*ne mogu se odlučiti*), što donosi jedan bod. Primjer čestica iz ove subskale: "*Često mislim o tome da bi mi se moglo nešto dogoditi*"; "*Navečer često ne mogu dugo zaspati jer mnogo razmišljam*". Budući da subskala dosada nije primjenjivana na populaciji starijih adolescenata, eksploratornom je faktorskom analizom provjerena njezina struktura. Rezultati su potvrdili jednofaktorsku strukturu subskale te je ukupan rezultat na njoj određen kao jednostavna linearna kombinacija rezultata postignutih na svim česticama. Rezultati mogu varirati od 0 do 26, a viši rezultat označava izraženiju anksioznost. Pouzdanost tipa unutarnje konzistencije je zadovoljavajuća i iznosi $\alpha=.79$.

Za mjerenje *samoefikasnosti* primijenjena je skraćena Skala opće samoefikasnosti Schwarzera i sur. (Schwarzer, Bäßler, Kwiatek, Schröder i Zhang, 1997), koju su preveli Ivanov i Penezić (2002). Ona mjeri opći i stabilan osjećaj osobne efikasnosti u suočavanju s različitim stresnim situacijama, te se u istraživanjima na populaciji hrvatskih adolescenata (npr. Kurtović i Živčić-Bećirević, 2012) pokazalo da ima dobre psihometrijske karakteristike. Sastoji se od 10 čestica na kojima sudionik procjenjuje stupanj svog slaganja s pojedinom tvrdnjom na ljestvici od 1 (*uopće se ne odnosi na mene*) do 5 (*u potpunosti se odnosi na mene*). Primjer čestica: "*Siguran sam da mogu uspješno riješiti neočekivane situacije*"; "*Uvijek mogu riješiti teške probleme ako se dovoljno potrudim*". Ukupan je rezultat na ovoj skali formiran kao jednostavna linearna kombinacija rezultata na svih deset čestica, pri čemu viši rezultat upućuje na izraženiju samoefikasnost. Teoretski, ovako formiran rezultat može varirati između 1 i 50. Pouzdanost tipa unutarnje konzistencije je visoka ($\alpha=.84$).

Druženje s vršnjacima koji se ponašaju devijantno je mjereno Upitnikom druženja s devijantnim vršnjacima (Vrselja, 2013). Upitnik je validiran na hrvatskom uzorku mladih u dobi od 15 do 17 godina (Vrselja, 2013). Sastoji se od 23 čestice koje opisuju devijantna ponašanja, a sudionici trebaju zabilježiti koliko se njihovih prijatelja ponaša na način opisan u svakoj pojedinoj čestici na skali od 5 stupnjeva (1 – nijedan, 2 – jedan, 3 – nekoliko njih, 4 – većina, 5 – svi). Primjer čestica: "*Koliko*

je tvojih prijatelja ukralo novac ili stvari (npr. od roditelja, nešto u samoposluzi, iz automata, bicikl, dijelove vozila, građevinski materijal i sl.); /.../ prenoćilo izvan kuće bez dopuštenja ili znanja roditelja; /.../ bilo u školi pod utjecajem alkohola ili neke droge". Ukupan je rezultat na upitniku formiran kao aritmetička sredina jednostavne linearne kombinacije rezultata postignutih na svim njegovim česticama, pri čemu viši rezultat upućuje na izraženije druženje s vršnjacima koji se ponašaju devijantno. Teoretski, rezultati na ovom upitniku mogu varirati između 1 i 5. Pouzdanost cijelog upitnika tipa unutarnje konzistencije je visoka ($\alpha=.93$).

Za mjerenje su *seksualno rizičnih ponašanja* preuzeta pitanja iz Samoiskaza rizičnog i delikventnog ponašanja mladih (Ručević, Ajduković i Šincek, 2009) koja se odnose na faktor rizična seksualna ponašanja. Ova se skala sastoji od četiri pitanja: "Koliko si spolnih partnera imao/la u životu?", "Koliko si puta u životu stupio/la u seksualne odnose bez zaštite (bez prezervativa/tablete)?", "Koliko si puta u životu stupio/la u seksualne odnose na jednu noć s usputnom partnericom/partnerom?" te "Koliko si puta u životu strahovao da ti je partnerica trudna?/ Koliko si puta strahovala da si trudna?". Na pitanje o broju spolnih partnera sudionici su odgovarali na skali od četiri stupnja: 1 – nula partnera; 2 – jedan do dva partnera; 3 – tri do četiri partnera; 4 – pet i više partnera), dok su na ostala tri pitanja sudionici davali svoje odgovore na skali od pet stupnjeva (1 – 0 puta; 2 – 1 do 4 puta; 3 – 5 do 10 puta; 4 – 11 do 20 puta; 5 – 21 i više puta). Važno je naglasiti da svako ponašanje u upitniku Samoiskaza rizičnog i delikventnog ponašanja mladih (Ručević i sur., 2009) sadrži i ponder ili indeks težine pojedinog djela. Skala težine delinkventnog ponašanja omogućava razlikovanje osoba koje su počinitelji samo lakših prekršajnih i kaznenih djela od onih koji čine i lakša i teža ili samo teža kaznena djela (Ručević i sur., 2009). Ponderi težine u cijelom se upitniku kreću od 1 (*najmanje teško djelo*) do 9 (*najteže djelo*), a tri djela koja mjere seksualno rizična ponašanja imaju ponder vrijednosti 3 (pitanje koje se odnosi na broj partnera nema pondera). Rezultat se za pojedinu česticu određuje tako da se čestina koju je označio sudionik pomnoži s indeksom težine koji pripada toj čestici. Ukupan se rezultat na skali određuje kao zbroj umnožaka čestina pojedinih ponašanja i pripadajućeg indeksa težine za pojedinu česticu. Viši rezultat upućuje na izraženije seksualno rizično ponašanje. Teoretski, ukupan rezultat na ovoj skali može varirati između 10 i 50. Pouzdanost tipa unutarnje konzistencije je visoka ($\alpha=.79$).

Postupak

Istraživanje je provedeno u skladu s Etičkim kodeksom istraživanja s djecom (Dulčić, Ajduković i Kolesarić, 2003). S obzirom na to da su sudionici bili maloljetne osobe od 15 do 17 godina, od njihovih je roditelja zatražen pasivni pristanak za sudjelovanje u istraživanju. Prikupljanje pasivnog pristanka roditelja se provelo na način da se, obično desetak dana prije primjene upitnika, sudionike zamolilo da svojim roditeljima odnesu pisma s detaljnim pojašnjenjem svrhe i postupka istraživanja, zajedno s obrascem suglasnosti za sudjelovanje u istraživanju. Ako su

se slagali sa sudjelovanjem svog djeteta u istraživanju, roditelji se nisu trebali potpisivati na obrazac te ga nisu morali poslati natrag u školu. Suprotno od toga, ako se nisu slagali s time da njihovo dijete sudjeluje u istraživanju, trebali su potpisati obrazac te ga poslati natrag u školu po djetetu. Osim pasivnog pristanka roditelja, prije primjene upitnika dobiven je i pismeni pristanak sudionika na sudjelovanje u istraživanju. Istraživanje je provedeno za vrijeme redovne nastave te je trajalo jedan školski sat.

Rezultati

Prije obrade podataka kojom će se odgovoriti na probleme rada analizirani su deskriptivni podaci dobiveni za sve varijable koje su uključene u rad, kao i korelacije među njima. U Tablici 1. prikazane su prosječne vrijednosti koje su sudionici istraživanja postigli na mjerenim varijablama, a u Tablici 2. korelacije među varijablama.

Tablica 1. *Deskriptivni podaci za sve varijable uključene u analize te razlike između sudionika koji sekstaju i sudionika koji ne sekstaju u svim mjerenim varijablama*

	Seksting	<i>n</i>	<i>M</i> (%)	<i>SD</i>	Postignuti raspon	<i>t</i>
Seksualno rizična ponašanja – <i>ukupni rezultat</i>	nijednom	179	10.96	3.14	1-36	-6.8**
	barem jedanput	122	15.74	7.31	10-48	
Koliko si seksualnih partnera imao/la u životu?	nijednom	183	1.24	0.55	1-4	-7.61**
	barem jedanput	123	1.97	0.96	1-4	
Koliko si puta u životu stupio/la u seksualne odnose bez zaštite (bez prezervativa/tablete)?	nijednom	180	1.13	0.57	1-5	-5.68**
	barem jedanput	122	1.85	1.33	1-5	
Koliko si puta u životu stupio/la u seksualne odnose na jednu noć s usputnom partnericom / usputnim partnerom?	nijednom	180	1.07	0.27	1-3	-4.37**
	barem jedanput	122	1.37	0.73	1-5	
Koliko si puta u životu strahovao da ti je partnerica trudna/ strahovala da si trudna?	nijednom	180	1.04	0.27	1-4	-5.72**
	barem jedanput	122	1.52	0.91	1-5	
Ljutnja	nijednom	184	18.96	5.94	7-34	-1.04
	barem jedanput	123	19.71	6.61	7-34	
Depresivnost	nijednom	173	39.14	10.03	25-74	-0.38
	barem jedanput	119	39.59	9.41	24-69	
Anksioznost	nijednom	186	13.02	6.39	1-26	-0.19
	barem jedanput	122	13.16	5.72	0-36	
Samoeфикаsnost	nijednom	185	37.50	6.05	10-50	-1.60
	barem jedanput	123	38.65	6.21	14-50	
Druženje s devijantnim vršnjacima	nijednom	177	1.89	0.57	1-3.57	-6.73**
	barem jedanput	116	2.34	0.54	1.17-3.65	

** $p < 0.01$.

Kako je vidljivo iz Tablice 1., 39.9% sudionika ovog istraživanja je barem jednom u svom životu sekstalo. Ti su sudionici postigli ispodprosječne rezultate na mjeri ljutnje i depresivnosti, prosječan na skali anksioznosti te iznadprosječan rezultat na mjeri samoefikasnosti. Sudionici koji nikada nisu sekstali postigli su istovjetne rezultate na spomenutim mjerama kao i oni koji su barem jednom sekstali. Obje skupine sudionika imaju ispodprosječan broj prijatelja koji se ponašaju devijantno, s time da sudionici koji su sekstali barem jednom imaju više takvih prijatelja (između jednog i nekoliko) od sudionika koji nikada nisu sekstali (između nijednog i jednog). Iz Tablice 1. vidljivo je i da sudionici iz obiju skupina postižu ispodprosječan rezultat na ukupnoj mjeri seksualno rizičnog ponašanja, kao i na svakom zasebnom seksualno rizičnom ponašanju koji tvori tu mjeru. Promatrajući rezultate koje su sudionici postigli na svakom zasebnom pitanju iz skale seksualno rizičnih ponašanja, vidljivo je kako su sudionici koji nikad nisu sekstali u prosjeku imali jednoga seksualnog partnera, dok su oni koji su sekstali barem jedanput imali dva seksualna partnera. Sudionici iz obiju skupina nisu nijednom stupili u seksualni odnos s usputnim partnerom / usputnom partnericom. Sudionici koji nisu nijednom sekstali nikada nisu stupili u seksualne odnose bez zaštite te nijednom nisu strahovali da su trudni ili da im je partnerica trudna, dok su se sudionici koji su sekstali barem jedanput upustili u odnose bez zaštite između 1 i 4 puta te su isto toliko puta strahovali od moguće trudnoće.

Kako bismo vidjeli odnos među ispitivanim varijablama, prvo smo proučili korelacije među njima.

Tablica 2. *Korelacije između varijabli*

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. seksualno rizično ponašanje	-	.20**	.15**	.12*	.12*	.48**	.41**
2. ljutnja		-	.25**	.32**	.01	.18**	.06
3. depresivnost			-	.59**	-.22**	.00	.02
4. anksioznost				-	-.21**	.07	.01
5. samoefikasnost					-	-.01	.09
6. druženje s dev. vršnjacima						-	.37**
7. seksting							-

* $p < .05$; ** $p < .01$.

Kako je vidljivo iz Tablice 2., seksualno rizično ponašanje se pokazalo povezano sa svim ostalim mjerenim varijablama. Mladi skloniji seksualno rizičnom ponašanju imaju izraženiju ljutnju kao crtu ličnosti, osjećaju se depresivnijima i anksioznijima, ali i samoefikasnijima te se u većoj mjeri druže s vršnjacima koji se ponašaju devijantno i upuštaju u seksting. Nadalje, pokazalo se da su pojedinci koji imaju izraženiju ljutnju kao crtu ličnosti ujedno i depresivniji te anksiozniji te da imaju više devijantnih vršnjaka s kojima se druže. Depresivnije pojedince karakterizira i veća anksioznost, dok je manja samoefikasnost karakteristična za

sudionike koji su depresivniji, kao i za one koji su anksiozniji. Naposljetku, pokazalo se i kako je izraženije druženje s devijantnim vršnjacima povezano sa sekstingom.

Kako bismo provjerili postoje li moguće razlike između onih koji sekstaju i onih koji ne sekstaju u svim mjeranim varijablama, proveden je niz nezavisnih *t*-testova. Kako je vidljivo iz Tablice 1., postojanje se značajnih razlika pokazalo u slučaju seksualno rizičnog ponašanja, kako ukupnog rezultata, tako i rezultata na svakoj pojedinoj mjeri seksualno rizičnog ponašanja, te u druženju s vršnjacima koji se ponašaju devijantno. Konkretnije, pokazalo se da se sudionici koji su barem jedanput sekstali češće upuštaju u seksualno rizična ponašanja te da se više druže s vršnjacima koji su devijantni.

Kako bi se provjerio doprinos ljutnje, depresivnosti i anksioznosti u objašnjenju sekstinga te postoji li moderatorska uloga samoefikasnosti i druženja s vršnjacima koji se ponašaju devijantno u odnosu između ljutnje, depresivnosti i anksioznosti i sekstinga (treći problem), provedena je jedna hijerarhijska binarna logistička regresijska analiza s kriterijskom varijablom sekstinga (0 – *nikada nisam sekstao/sekstala*, 1 – *bar jednom sam sekstao/sekstala*). Ta je analiza uključivala ljutnju, depresivnost, anksioznost, samoefikasnost i druženje s devijantnim vršnjacima kao prediktore u prvom koraku analize te šest interakcija (ljutnje, depresivnosti i anksioznosti sa samoefikasnošću te ljutnje, depresivnosti i anksioznosti s druženjem s vršnjacima koji se ponašaju devijantno) u drugom koraku analize. Prije unošenja multiplikativnih varijabli u trećem koraku analize svaka je od navedenih varijabli centrirana. Kako je vidljivo iz Tablice 3., rezultati pokazuju da je prvi korak analize rezultirao adekvatnošću modela naspram nultog modela ($\chi^2=35.96$, $df=5$, $p<.01$). Razmatrajući doprinos svake pojedine varijable, vidljivo je da su izgledi da će se sudionici koji sekstaju oko četiri puta više družiti s vršnjacima koji se ponašaju devijantno od onih koji ne sekstaju ($EXP(B)=3.77$). Unošenjem šest interakcija u drugom koraku analize nije došlo do značajnog poboljšanja modela u usporedbi s modelom iz prvog koraka analize ($\chi^2=7.94$, $df=6$, $p>.05$).

Ukupan postotak ispravno razvrstanih slučajeva na temelju uključenih prediktora iznosi prilično visokih 68.7% (odnosno 84.2% onih koji ne sekstaju te 46.4% onih koji su sekstali barem jedanput), a analizirani skup varijabli objašnjava 20% varijance sekstinga (Nagelkerke $R^2=.20$).

Tablica 3. *Rezultati binarne logističke regresijske analize: Doprinosi ljutnje, depresivnosti te anksioznosti u objašnjenju sekstinga te provjera postojanja moderatorskog učinka samoeфикаsnosti i druženja s devijantnim vršnjacima na odnos ljutnje, depresivnosti te anksioznosti sa sekstingom (N=268)*

	<i>B</i>	<i>SE B</i>	<i>EXP (B)</i>	χ^2 /df	Nagelkerke
1. korak				35.96**/5	.17
ljutnja	-0.01	0.02	0.99		
depresivnost	0.02	0.02	1.02		
anksioznost	-0.01	0.03	0.99		
samoeфикаsnost	0.03	0.02	1.03		
druženje s dev. vršnjacima	1.33**	0.25	3.77		
2. korak				7.94/6	.03
ljutnja X samoeфикаsnost	0.00	0.00	1.00		
ljutnja X druženje s dev. vršnjacima	-0.06	0.05	0.94		
depresivnost X samoeфикаsnost	-0.00	0.00	0.99		
depresivnost X druženje s dev. vršnjacima	0.05	0.03	1.05		
anksioznost X samoeфикаsnost	0.00	0.00	1.00		
anksioznost X druženje s dev. vršnjacima	0.04	0.06	1.04		

Napomena: $\chi^2=128.55$, $df=11$, $p<.01$, Nagelkerke=.20, 68.7% točnih kasifikacija (84.2% onih koji ne sekstaju, 46.4% onih koji sekstaju).

** $p<.01$.

Rasprava

Seksting je u posljednje vrijeme postao relativno raširena pojava među mladim ljudima, što potvrđuju i rezultati provedenog istraživanja. Naime, pokazalo se kako je gotovo 40% mladih u uzorku barem jedanput u životu sekstalo. U usporedbi s podacima drugih istraživanja, koja uglavnom dolaze iz zemalja engleskoga govornog područja, može se zaključiti kako je dobiveni postotak mladih koji sekstaju među najvišima u literaturi. Sličan je postotak dobiven u američkoj Nacionalnoj kampanji za prevenciju tinejdžerskih i neplaniranih trudnoća (National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy; 2008), u kojoj se pokazalo da 20% adolescenata elektroničkim putem šalje svoje gole ili polugole fotografije ili snimke drugim osobama, te da 39% adolescenata šalje drugima seksualno sugestivne poruke. Usporedivi su podaci dobiveni u još jednom američkom istraživanju. Radi se o trogodišnjem longitudinalnom istraživanju Templea i sur. (2012) u kojem se pokazalo da je 28% adolescenata slalo svoje gole fotografije putem sms poruke ili elektroničke pošte.

U literaturi se spominje nekoliko razloga zbog kojih mladi sekstaju. Američko *online* istraživanje (Nacionalna kampanja za prevenciju tinejdžerskih i neplaniranih trudnoća, 2008) provedeno na uzorku tinejdžera i mladih mlade odrasle dobi pokazalo je da mladi u dobi od 13 do 19 godina navode sljedeće razloge kao najčešće

za upuštanje u sekstanje: zadobivanje pažnje od dečka/djevojke, korištenje sekstinga kao dobrog načina da se svidimo suprotnom spolu te da se osoba osjeća seksi i koketnom. Pritisak od strane vršnjaka te pritisak dečka/djevojke se u ovom istraživanju pojavljuju kao najmanje zastupljeni razlozi. Još je jedno američko *online* istraživanje (Cox Communications, 2009), provedeno na mladima u dobi između 13 i 18 godina, pokazalo kako mladi najviše sekstaju zato što ih je druga osoba to zatražila, zatim iz zabave, u svrhu impresioniranja druge osobe te postizanja dobrog osjećaja o sebi. Korištenje sekstinga kao načina za započimanje intimne veze nalazi se tek na šestom mjestu od ukupno deset razloga koja su ovim istraživanjem obuhvaćena. U istraživanju koje je provela Henderson (2011) pokazalo se da sudionici najviše sekstaju zato što žele biti seksi te time potaknuti seksualnu aktivnost. Također, sekstaju kako bi privukli pažnju druge osobe te kako bi bili zabavni i koketni.

Relativno dosta istraživanja bavilo se proučavanjem psihosocijalnih razlika između pojedinaca koji sekstaju i onih koji se nikada nisu upustili u to rizično ponašanje. Prvi je problem ovog rada također postavljen u svrhu dobivanja odgovora na pitanje o postojanju mogućih razlika između tih dviju skupina sudionika, i to u nizu čimbenika: seksualno rizičnom ponašanju, ljutnji kao osobini ličnosti, emocijama depresivnosti i anksioznosti te samoeфикаsnosti i druženju s vršnjacima koji se ponašaju devijantno.

Dobiveni su podaci pokazali postojanje razlika između dviju skupina sudionika u seksualno rizičnom ponašanju, pri čemu su se oni koji su sekstali barem jedanput učestalije upuštali u seksualno rizična ponašanja od onih koji nikada nisu sekstali. Povezanost sekstinga sa seksualno rizičnim ponašanjem dobivena u nekim istraživanjima iznijela je brojne rasprave među istraživačima i pokušaje objašnjenja te povezanosti. Proučavajući taj odnos, Temple i sur. (2012) su dobili da se seksting češće odvija među mladima koji su već stupili u seksualne odnose nego među mladima koji nisu stupili u seksualne odnose. Spomenuti autori navode da je moguće da seksting služi kao način uvođenja seksualnog odnosa u intimnu vezu ili da se nakon seksualnog odnosa pojedinci osjećaju slobodnijima slati seksualno eksplicitne fotografije sebe drugoj osobi s kojom su u vezi. Nasposlijetku, Temple i sur. (2012) zaključuju da bez obzira na razloge povezanosti sekstinga i seksualno ponašanja, trenutni nalazi pokazuju da je seksting indikator seksualnog ponašanja. Gordon-Messer i sur. (2013) se slažu s tvrdnjom da je seksting jedan aspekt seksualnih odnosa, ali oni isto tako naglašavaju da seksting ne mora biti nužno povezan s rizičnim seksualnim ponašanjem. Naime, istraživanje spomenutih autora je pokazalo povezanost sekstinga s učestalijom seksualnom aktivnošću u razdoblju od trideset dana prije početka istraživanja. Kada su spomenuti autori ispitali povezanost sekstinga sa seksualno rizičnim ponašanjem samo na uzorku sudionika koji su bili seksualno aktivni, rezultati su pokazali da seksting nije povezan sa sljedećim seksualno rizičnim ponašanjima: brojem seksualnih partnera, nezaštićenim vaginalnim te nezaštićenim analnim seksualnim odnosom. Spomenuti autori

smatraju kako se seksualno aktivni mladi ljudi uključuju u širok raspon seksualnih ponašanja, pa tako i u seksting. Isto tako, oni navode da seksting može prethoditi ili potaknuti seksualne odnose kada se koristi kao sredstvo za zavodjenje potencijalnih seksualnih partnera. Tu ideju Gordon-Messera i sur. (2013) su poslije potvrdili Temple i Choi (2014). Rezultati su njihova longitudinalnog istraživanja pokazali da sekstanje predviđa povećanje u seksualnoj aktivnosti općenito, ali ne i uključivanje u seksualno rizična ponašanja, poput nezaštićenih spolnih odnosa, upuštanja u seksualne odnose s većim brojem partnera te upuštanje u spolni odnos pod utjecajem alkohola i droga.

Rezultati provedenog istraživanja vezani za ljutnju, depresivnost i anksioznost pokazali su nepostojanje značajnih razlika između sudionika koji sekstaju i onih koji ne sekstaju. Ljutnja, koliko je poznato autorima ovog rada, uopće nije istraživana u kontekstu sekstinga, uslijed čega je onemogućena usporedba dobivenih podataka s podacima iz literature. Za razliku od toga, u literaturi je prisutan razmjern broj istraživanja koja su nastojala otkriti razlike između dviju skupina u neugodnim emocijama depresije i anksioznosti i koja su pokazala rezultate istovjetne rezultatima dobivenim u ovom radu (npr. Gordon-Messer i sur., 2013; Temple i sur., 2014).

Nadalje, dobiveni su podaci pokazali da na mjeri opće samoefikasnosti ne postoji statistički značajna razlika između sudionika koji sekstaju i onih koji ne sekstaju. Podaci iz literature nam pokazuju kako opća samoefikasnost ne pridonosi značajno objašnjenju sekstinga (npr. Hasebrink i sur., 2011), dok su se specifičnije mjere samoefikasnosti pokazale značajnim prediktorom sekstinga. Primjerice, seksualna samoefikasnost, definirana kao vjerovanje u sposobnosti seksualnog ponašanja i pružanja seksualnog zadovoljstva partneru, povećava vjerojatnost uključivanja u rizično ponašanje sekstinga na uzorku američkih studenata (Sirianni i Vishwanath, 2012). Navedeni su rezultati u skladu s navodima Bandure (1986) da je samoefikasnost specifična za ponašanja i situacije u kojima se oni odvijaju. Odnosno, ljudi nisu općenito samoefikasni, već je vjerojatnije da je njihov osjećaj efikasnosti vezan za određenu domenu funkcioniranja. Pojedinci izražavaju širok raspon vjerovanja o efikasnosti kroz razne domene funkcioniranja; ljudi koji su sigurni da će usvojiti zdravije navike prehrane ne moraju biti toliko sigurni u svoje sposobnosti redovitog vježbanja (Maibach i Murphy, 1995). Štoviše, zahtjevi situacije određuju uvjerenja o efikasnosti.

Naposljetku, rezultati su provedenog istraživanja pokazali da sudionici koji su barem jednom sekstali imaju značajno više devijantnih prijatelja od sudionika koji nikada nisu sekstali. Druženje se s devijantnim vršnjacima u istraživanjima dosljedno pokazuje kao jedan od najsnažnijih prediktora devijantnog ponašanja (npr. Brendgen, Vitaro i Bukowski, 2000; Erickson, Crosnoe i Dornbusch, 2000). Neki ga autori (npr. Elliot, Huizinga i Menard, 1989) čak smatraju i najvažnijim kauzalnim čimbenikom u razvoju devijantnog ponašanja. Dishion, Spracklen, Andrews i Patterson (1996) navode kako druženje s devijantnim vršnjacima pridonosi oblikovanju i poticanju devijantnog ponašanja zbog djelovanja tzv. treninga

devijantnosti. *Trening devijantnosti* se odnosi na proces uzajamnih socijalnih potkrepljenja devijantnog ponašanja među prijateljima i vršnjacima. Potkrepljivanje od vršnjaka može djelovati tako da direktno oblikuje i potiče devijantno ponašanje kako se ono odvija u prirodnom okruženju (npr. vršnjak se smije kada jedno dijete gurne drugo). Također, ono može potaknuti devijantno ponašanje i indirektno oblikovanjem i poticanjem razgovora o prijašnjem antisocijalnom ponašanju (primjerice kada vršnjak prepričava drugima kako je nešto ukrao, itd.) ili o namjerama uključivanja u antisocijalno ponašanje u budućnosti (npr. "Znam jednog tipa koji prodaje travu i onda se večeras možemo napušiti"). Vršnjački razgovori pružaju informacije, skripte i verbalno uvježbavanje koje je važno za povećavanje raznolikosti i vještina u antisocijalnom ponašanju. U skladu s navedenim su i podaci Houcka i sur. (2014) da je uključenost u ponašanje sekstinga značajno povezano s percipiranim odobravanjem ovog ponašanja od strane prijatelja, roditelja i medija. Također, Vanden Abeele, Campbell, Eggermont i Roe (2014) su pokazali kako postoji povezanost sekstinga s konceptom koji je značajno i visoko povezan s konceptom druženja s devijantnim vršnjacima – vršnjačkim pritiskom, dok je Kopecky (2014) pokazao da adolescenti navode utjecaj grupe vršnjaka kao jedan od najčešćih motiva za sekstanje. U literaturi ne postoje podaci o razlikama između pojedinaca koji sekstaju i onih koji ne sekstaju u broju devijantnih prijatelja koji se općenito ponašaju devijantno, ali postoje podaci o razlikama između dviju skupina sudionika u broju prijatelja koji sekstaju. Tako Rice i sur. (2012) izvještavaju kako pojedinci koji sekstaju, u usporedbi s onima koji nikad nisu sekstali, poznaju više vršnjaka koji također sekstaju.

Vezano za drugi problem rada, provjeravanje doprinosa ljutnje, anksioznosti i depresivnosti u objašnjenju sekstinga, rezultati su pokazali da sve tri varijable nisu značajni prediktori sekstinga. Ovaj je nalaz u skladu s polaznom postavkom rada temeljenoj na Agnewovoj teoriji (1992) o tome da se ljutnja neće pokazati kao značajan prediktor sekstinga iz razloga što je seksting devijantni ishod koji nije agresivan. Budući da se depresivnost i anksioznost u Agnewovoj teoriji navode kao značajni prediktori neagresivnih devijantnih ishoda, dobiveni rezultati nisu u skladu s polaznim pretpostavkama rada. Za razliku od toga, nalazi vezani za anksioznost i depresivnost u skladu su s rezultatima drugih istraživanja na ovom području. Primjerice, Temple i sur. (2012) su u svom transverzalnom istraživanju provedenom na adolescentima u dobi između 14 i 18 godina pokazali da anksioznost i depresivni simptomi ne pridonose značajno u objašnjenju sekstinga. Rezultati su istraživanja koje su proveli Dake i sur. (2012) pokazali da seksting značajno predviđaju osjećaji tuge u trajanju od dva i više tjedana (doživljeni u posljednjih godinu dana), razmišljanje o samoubojstvu u posljednjih godinu dana, kao i pokušaj samoubojstva u posljednjih godinu dana. Uobičajena je praksa, kako je vidljivo i u opisu rezultata Dakea i sur. (2012), da se u istraživanju emocija sudionicima odredi vremensko razdoblje u kojima su ih oni doživljavali. Budući da se u ovom istraživanju sudionicima nije odredilo vremensko razdoblje u kojima bi oni procjenjivali javljanje depresivnosti i anksioznosti, to se može smatrati nedostatkom provedenog

istraživanja i mogućim izvorom dobivenih neznčajnih doprinosa navedenih emocija u objašnjenju sekstinga.

Treći je problem rada bio provjeriti moderiraju li samoefikasnost i druženje s devijantnim vršnjacima odnos ljutnje te neugodnih emocija depresivnosti i anksioznosti sa sekstingom.

Prva je pretpostavka u okviru trećeg problema bila da će samoefikasnost moderirati odnos između depresivnosti i sekstinga te anksioznosti i sekstinga, ali ne i ljutnje i sekstinga. Konkretnije, očekivalo se da će se učinak depresivnosti i anksioznosti na seksting smanjiti u slučaju visoke samoefikasnosti. Dobiveni su rezultati u skladu s polaznim pretpostavkama rada koje se odnose na ulogu samoefikasnosti u odnosu ljutnje i sekstinga, ali ne i na ulogu te varijable u odnosu između neugodnih emocija depresivnosti i anksioznosti te sekstinga. Podaci u literaturi sukladni su dobivenim podacima. Tako je Francis (2007) izvijestila o nepostojanju moderatorske uloge samoefikasnosti u odnosu između ljutnje i velikog broja devijantnih ishoda usmjerenih prema van, poput seksualno rizičnih ponašanja. Isto tako, spomenuta ja autorica izvijestila i kako samoefikasnost ne moderira odnos depresivnosti i većine devijantnih ishoda usmjerenih prema van.

Kao i samoefikasnost, i druženje se s devijantnim vršnjacima nije pokazalo kao značajan moderator odnosa ljutnje i sekstinga te neugodnih emocija depresivnosti i anksioznosti sa sekstingom. Dobivene nalaze nije moguće usporediti s podacima iz literature uslijed nedostatka sličnih istraživanja, ali se može zaključiti kako je on djelomično u skladu s polaznim pretpostavkama rada da druženje s devijantnim vršnjacima neće moderirati odnos ljutnje i sekstinga, ali da će moderirati odnos depresivnosti i sekstinga te anksioznosti i sekstinga. Nalazi koje su dobili Aseltine, Gore i Gordon (2000) upućuju na važnost primjene specifičnijih mjera druženja s devijantnim vršnjacima kada se ispituje moderacijski učinak te varijable na odnos neugodnih emocija i devijantnog ponašanja. Spomenuti su autori pokazali kako je moderacijski učinak druženja s devijantnim vršnjacima na odnos između stresa i delinkventnog ishoda specifičan za pojedini ishod. Primjerice, druženje s vršnjacima koji puše marihuanu može moderirati učinke stresa na nečije pušenje marihuane, ali ne i na druge delinkventne ishode. Na temelju se navedenog može zaključiti kako postoji mogućnost dobivanja drugačijih rezultata kada bi se primijenila specifičnija mjera druženja s devijantnim vršnjacima, odnosno druženja s vršnjacima koji se upuštaju u rizično ponašanje sekstinga. Prema tome, u budućim bi istraživanjima valjalo primijeniti mjeru druženja s vršnjacima koji sekstaju te provjeriti postoji li moderacijski učinak te varijable na odnos između neugodnih emocija i sudjelovanja u sekstanju.

Provedenim je istraživanjem dobiveno da je znatan broj sudionika barem jedanput sudjelovalo u sekstingu. Ovdje valja naglasiti kako dobivene podatke o zastupljenosti sekstinga treba uzeti s dozom opreza jer je ovo istraživanje provedeno na prigodnom uzorku. Podaci o zastupljenosti sekstinga dobiveni na prigodnim i *online* uzorcima uvijek su nešto viši nego podaci dobiveni na reprezentativnim

uzorcima. Usprkos tome, dobiveni rezultati djeluju zabrinjavajuće te upućuju na potrebu za provođenjem više istraživanja o sekstingu te na djelovanje u smjeru njegove prevencije. Moguće smjernice za preveniranje sekstinga sugeriraju nam rezultati provedenog istraživanja koji se odnose na povezanost sekstinga s određenim psihosocijalnim čimbenicima, iako bi za definitivne zaključke o tome trebalo provoditi longitudinalna istraživanja. Primjerice, značajan doprinos druženja s devijantnim vršnjacima u objašnjenju sekstinga upućuje na mogućnost da bi se seksting mogao prevenirati razvojem vještina odupiranja utjecaju devijantnih vršnjaka. Preveniranje sekstinga možda bi moglo pridonjeti i preveniranju upuštanja u seksualno rizična ponašanja jer se u provedenom istraživanju dobilo da su ova dva rizična ponašanja povezana.

Dobiveni su podaci pokazali i kako se predloženi eksplanatorni mehanizmi devijantnog ponašanja iz generalne teorije stresa ne mogu primijeniti na objašnjenje sekstinga, te da bi se u budućim istraživanjima trebalo usmjeriti na proučavanje sekstinga u okviru nekih drugih teorija devijantnog ponašanja. Pored toga, buduća bi se istraživanja trebala usmjeriti i na proučavanje nekih dodatnih varijabli koje bi mogle pomoći u razumijevanju sekstinga, poput spolnih razlika u sekstanju te razlika između pojedinaca koji sekstaju s osobama koje poznaju osobno i pojedinaca koji sekstaju s nepoznatim osobama, odnosno osobama koje poznaju samo *online*. Smjernice za buduća istraživanja na ovom području pružaju i neki nedostaci mjera koje su primijenjene u istraživanju. Konkretnije, u budućim bi istraživanjima svakako valjalo primijeniti specifičnije mjere samoeфикаsnosti i druženja s devijantnim vršnjacima te bi kod mjerenja emocija valjalo odrediti vremensko razdoblje za koje će sudionici procjenjivati javljanje određenih simptoma.

S obzirom na izraženu medijsku pažnju koja se posvećuje sekstingu, iznenađuje malobrojnost, ali i usporen razvoj znanstvenih istraživanja ovoga rizičnog ponašanja. Istraživački interes za seksting zamjetan je tek u zemljama engleskoga govornog područja dok je u Hrvatskoj ovo ponašanje istraživački u potpunosti zanemareno. Budući da je ovo istraživanje pionirsko istraživanje sekstinga u Hrvatskoj, ono se može smatrati dobrom podlogom za buduća slična istraživanja, koja je nužno provoditi kako bi i istraživači i praktičari produbili svoje spoznaje o rizičnom ponašanju sekstinga.

Literatura

- Agnew, R. (1992). Foundation for a general strain theory of crime and delinquency. *Criminology*, 30(1), 47-87.
- Agnew, R. (2006). General strain theory: Current status and directions for further research. U: F.T. Cullen, J.P. Wright i K.R. Blevins (Ur.), *Taking stock: The status of criminological theory – advances in criminological theory* (str. 101-123). New Brunswick, NJ: Transactions Publishers.

- Agnew, R., Brezina, T., Wright, J.P. i Cullen, F.T. (2002). Strain, personality traits, and delinquency: Extending general strain theory. *Criminology*, 40(1), 43-72.
- Agnew, R. i White, H.R. (1992). An empirical test of general strain theory. *Criminology*, 30(4), 475-499.
- Aseltine, R.G., Gore, S. i Gordon, J. (2000). Life stress, anger and anxiety, and delinquency: An empirical test of general strain theory. *Journal of Health and Social Behavior*, 41, 256-75.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action. A social cognitive theory*. New York: Prentice Hall.
- Beatbullying (2009). *Truth of sexting amongst UK teens*. Preuzeto s <http://www.beatbullying.org/dox/media-centre/press-releases/press-release-040809.html>.
- Brendgen, M., Vitaro, F. i Bukowski, W.M. (2000). Deviant friends and early adolescents' emotional and behavioral adjustment. *Journal of Research on Adolescence*, 10, 173-189.
- Buss, A.H. i Perry, M. (1992). The aggression questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(3), 452-459.
- Cox Communications (2009). *Teen online and wireless safety survey: Cyberbullying, sexting, and parental control. Research findings*. Preuzeto s <http://www.scribd.com/doc/20023365/2009-Cox-Teen-Online-Wireless-Safety-Survey-Cyberbullying-Sexting-and-Parental-Controls>.
- Dake, J.A., Price, J.H., Maziarz, L. i Ward, B. (2012). Prevalence and correlates of sexting behaviour in adolescents. *American Journal of Sexuality Education*, 7(1), 1-15.
- Dishion, T.J., Spracklen, K.M., Andrews, D.W. i Patterson, G.R. (1996). Deviancy training in male adolescent friendships. *Behavior Therapy*, 27, 373-390.
- Dulčić, A., Ajduković, M. i Kolesarić, V. (2003). *Etički kodeks istraživanja s djecom*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži. Vijeće za djecu Vlade Republike Hrvatske.
- Elliott, D.S., Huizinga, D. i Menard, S. (1989). *Multiple problem youth: Delinquency, substance abuse, and mental health problems*. New York: Springer-Verlag.
- Erickson, K.G., Crosnoe, R. i Dornbusch, S.M. (2000). A social process model of adolescent deviance: Combining social control and differential association perspectives. *Journal of Youth and Adolescence*, 29, 395-425.
- Francis, K.A. (2007). *Gender differences in delinquency and health risk behaviors: A test of general strain theory*. Preuzeto s <http://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/3577/francisk34318.pdf?sequence=2>.
- Gill, R. (2003). From sexual objectification to sexual subjectification: The resexualisation of women's bodies in the media. *Feminist Media Studies*, 3(1), 100-106.
- Gordon-Messer, D., Bauermeister, J.A., Grodzinski, A. i Zimmerman, M. (2013). Sexting among young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52(3), 301-306.

- Hadžiselimović, Dž. (1986). Strah od škole, njegovo ublažavanje i prevencija. *Obrazovanje i rad*, 9, 111-118.
- Hadžiselimović, Dž. (1988). Samoprosuđivanje nekih varijabli doživljavanja škole i vlastitog ponašanja učenika ocjenjivanih broječanim i opisnim ocjenama. *Obrazovanje i rad*, 11, 3-12.
- Hasebrink, U., Livingstone, S., Haddon, L. i Ólafsson, K. (2009). *Comparing children's online opportunities and risks across Europe: Cross-national comparisons for EU Kids Online (2nd edition)*. Preuzeto s <http://eprints.lse.ac.uk/24368/>.
- Hasebrink, U., Görzig, A., Haddon, L., Kalmus, V., Livingstone, S. and members of EU Kids Online network. (2011). *Patterns of risk and safety online: In-depth analyses from EU Kids online survey of 9- to 16- year- olds and their parents in 25 European Countries*. Preuzeto s [http://www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20\(2009-11\)/EUKidsOnlineIIReports/D5%20Patterns%20of%20risk.pdf](http://www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20(2009-11)/EUKidsOnlineIIReports/D5%20Patterns%20of%20risk.pdf).
- Henderson, L. (2011). Sexting and sexual relationships among teens and young adults. *McNair Scholars Research Journal*, 7(1), 31-39.
- Henry, N. i Powell, A. (2014). Beyond the "sext": Technology-facilitated sexual violence and harassment against adult women. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, 48(1), 104-118.
- Houck, C.D., Barker, D., Rizzo, C., Hancock, E., Norton, A. i Brown, L.K. (2014). Sexting and sexual behavior in at-risk adolescents. *Pediatrics*, 133, e276-e282.
- Ivanov, L. i Penezić, Z. (2002). Skala opće samoefikasnosti. U: K. Lacković-Grgin, A. Proroković, V. Čubela i Z. Penezić (Ur.), *Zbirka psihologijskih skala i upitnika* (str. 6-7). Zadar: Filozofski fakultet.
- Kopecky, K. (2014). *Sexting among Czech preadolescents and adolescents*. Preuzeto s http://www.researchgate.net/profile/Kamil_Kopecky3/publication/236019455_Sexting_among_Czech_Preadolescents_and_Adolescents/links/0a85e5303b17c7c446000000.pdf.
- Kurtović, A. i Živčić-Bećirević, I. (2012). Uloga svakodnevnih negativnih događaja u depresivnosti adolescenata. *Društvena istraživanja*, 21(3), 671-691.
- Lee, C.-H., Moak, S. i Walker, J.T. (2013). Effects of self control, social control, and social learning on sexting behavior among South Korean youths. *Youth & Society*, 1-23. doi: 10.1177/0044118X13490762
- Maibach, E. i Murphy, D.A. (1995). Self-efficacy in health promotion research and practice: Conceptualization and measurement. *Health Education Research*, 10(1), 37-50.
- McNair, B. (2002). *Striptease culture: Sex, media and the democratization of desire*. London: Routledge.
- Mitchell, K.J., Finkelhor, D., Jones, L.M. i Wolak, J. (2011). Prevalence and characteristics of youth sexting: A national study. *Pediatrics*, 129, 13-20.
- Papadopoulos, L. (2010). *Sexualisation of young people review*. London: Home Office.

- Radloff, L.S. (1977). The CES-D Scale: A self-report depression scale for research in the general population. *Applied Psychological Measurement*, 1(3), 385-401.
- Rice, E., Rhoades, H., Winetrobe, H., Sanchez, M., Montoya, J., Plant, A. i Kordic, T. (2012). *Sexually explicit cell phone messaging associated with risk among adolescents and pediatrics*. Preuzeto s <http://pediatrics.aappublications.org/content/early/2012/09/12/peds.2012-0021.short>.
- Ringrose, J., Gill, R., Livingstone, S. i Harvey, L. (2012). *A qualitative study of children, young people and sexting*. NSPCC. Preuzeto s http://www.nspcc.org.uk/inform/resourcesforprofessionals/sexualabuse/sexting-research_wda89260.html.
- Ručević, S., Ajduković, M. i Šincek, D. (2009). Razvoj Upitnika samoiskaza rizičnog i delikventnog ponašanja mladih. *Kriminologija i socijalna integracija*, 17(1), 1-96.
- Schwarzer, R., Bäßler, J., Kwiatek, P., Schröder, K. i Zhang, J.X. (1997). The assessment of optimistic self-beliefs: Comparison of the German, Spanish, and Chinese versions of the General self-efficacy scale. *Applied Psychology: An International Review*, 46(1), 69-88.
- Siegle, A. (2009). *Parental advisory - teen cell phones can mean time behind bars*. Preuzeto s <http://articles.xtremeprofitssystem.com/family/family-parenting/family-parenting-teenagers/parental-advisory-teen-cellphones-can-mean-time-behind-bars/print>.
- Sirianni, J.M. i Vishwanath, A. (2012). Sexually explicit user-generated content: Understanding motivations and behaviors using social cognitive theory. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 6(1). doi: 10.5817/CP2012-1-7
- Šakić, V., Vrselja, I. i Wertag, A. (2013). Personality and adolescent drug use: Gender effects and the mediation role of peers. *Društvena istraživanja*, 22(4), 651-669.
- Temple, J.R. i Choi, H. (2014). Longitudinal association between teen sexting and sexual behavior. *Pediatrics*, 134(5), 1287-1292.
- Temple, J.R., Le, V.D., van den Berg, P., Ling, Y., Paul, J.A. i Temple, B.W. (2014). Brief report: Teen sexting and psychosocial health. *Journal of Adolescence*, 37, 33-36.
- Temple, J.R., Paul, J.A., Van der Berg, P., Le, V.D., McElhany, A. i Temple, B.W. (2012). Teen sexting and its association with sexual behaviors. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 166(9), 828-833.
- The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy - Nacionalna kampanja prevencije tinejdžerske trudnoće (2008). *Sex and tech: Results from a survey of teens and young adults*. Preuzeto s http://www.thenationalcampaign.org/sextech/pdf/sextech_summary.pdf.
- Van Ouytsel, J., Walrave, M., Ponnet, K. i Heirman, W. (2014). The association between adolescent sexting, psychosocial difficulties, and risk behavior: Integrative review. *The Journal of School Nursing*, 31(1), 1-16.
- Vanden Abeele, M., Campbell, S.W., Eggermont, S. i Roe, K. (2014). Sexting, mobile porn use, and peer group dynamics: Boys' and girls' self-perceived popularity, need for popularity, and perceived peer pressure. *Media Psychology*, 17, 6-33.

- Vrselja, I. (2013). *Provjera teorija delinkvencije s ranim i kasnim početkom*. (Neobjavljena doktorska disertacija), Sveučilište u Zagrebu, Zagreb.
- Vulić-Prtorić, A. i Sorić, I. (2002). Skala anksioznosti za djecu. U: K. Lacković-Grgin, A. Proroković, V. Čubela i Z. Penezić (Ur.), *Zbirka psihologijskih skala i upitnika* (str. 123-129). Zadar: Filozofski fakultet.
- Walrave, M., Heirman, W. i Hallam, L. (2014). Under pressure to sext? Applying the theory of planned behaviour to adolescent sexting. *Behaviour & Information Technology*, 33, 86-98.
- Wieczerkowski, W., Nickel, H., Janowski, A., Fittkau, B. i Rauer, W. (1973). *AFS - Der angstragebogen und interpretation*. Braunschweig: Westerman Verlag.
- Wolak, J. i Finkelhor, D. (2011). *Sexting: A typology*. *Crimes against children research center*. Durham, NH: University of New Hampshire.

Relationship Between Sexting and Sexual Risk Behavior and Some Psychosocial Factors

Abstract

The aim of this paper was to explore whether there are significant differences between those who have never engaged in sexting behavior and those who have for at least once in any number of variables: sexual risk behavior, anger, depression, anxiety, self-efficacy and association with deviant peers. Also, the goal was to explore whether anger and unpleasant emotions of depression and anxiety are significant predictors of sexting and whether self-efficacy and association with deviant peers express moderator role in the relationship between enlisted predictors and sexting. Analyzed data were collected in 2012 from 311 students (149 boys, 162 girls), aged between fifteen and seventeen years. The results of series of independent *t*-tests showed significant differences between the two groups in sexual risk behavior and deviant peers association, whereby those who have engaged in sexting behavior at least once, compared to those who have never sexted, engaged more frequently in sexual risk behaviors and have more deviant friends. The results of hierarchical binary logistic regression analysis showed that sexting was not significantly predicted by anger, depression and anxiety and that self-efficacy and association with deviant peers do not change the relationship between anger and sexting, as well as the relationship between unpleasant emotions of depression or anxiety and sexting. The results are discussed in terms of findings of previous research and in the context of the relationship between the variables specified in the context of Agnew's (1992) general strain theory.

Keywords: sexting, anger, depression, anxiety, self-efficacy, deviant peers association

La relación entre sexting, conducta sexual de riesgo y algunos factores psicosociales

Resumen

El objetivo de este trabajo ha sido verificar si existen diferencias significativas entre los adolescentes que nunca han hecho sexting y aquellos que lo han hecho al menos una vez en la serie de variables: conducta sexual de riesgo, rabia, depresión, ansiedad, autoeficacia y amistad con los coetáneos desviados. Otro objetivo de este trabajo ha sido examinar si la rabia y las emociones desagradables de depresión y ansiedad representan predictores significativos del sexting y si la autoeficacia y la amistad con los coetáneos desviados tienen un papel moderador en la relación entre los predictores enumerados y el sexting. Los datos analizados fueron obtenidos a través de la investigación realizada en 2012 con 311 alumnos (149 chicos y 162 chicas) a la edad entre 15 y 17 años. Los resultados de la serie de pruebas *t* independientes han mostrado que existen diferencias significativas entre dos grupos de participantes en la conducta sexual de riesgo y la amistad con los coetáneos desviados, de manera que aquellos que al menos una vez han hecho sexting, también con más frecuencia han practicado conductas sexuales de riesgo y pasan más tiempo con los coetáneos desviados, en comparación con aquellos que nunca han hecho sexting. Los resultados del análisis regresivo jerárquico han mostrado que la rabia, la depresión y la ansiedad no prevén sexting y que la autoeficacia y la amistad con los coetáneos desviados no cambian la relación entre la rabia y el sexting, igual que entre las emociones desagradables de depresión y ansiedad y el sexting. Los resultados obtenidos se han comentado en términos de las investigaciones anteriores, pero también en el marco de relación entre las variables enumeradas especificadas dentro de la Teoría general de la tensión de Agnew.

Palabras claves: sexting, rabia, depresión, ansiedad, autoeficacia, amistad con los coetáneos desviados

Primljeno: 16.01.2015.

